

Rozdział

DOŚWIADCZENIA KRAJÓW UE – 15 OSIĄGNIĘCIA I ZANIEDBANIA

Od roku 2000 Unia Europejska wprowadza w życie Strategię Lizbońską. Dokonany postęp pozwolił na niezbędną przemianę w kierunku gospodarki konkurencyjnej, opartej na wiedzy, przynoszącej wzrost gospodarczy, wzrost zatrudnienia, większą spójność społeczną oraz szanującą środowisko naturalne. Analiza dokonanych przez Unię postępów opiera się na Raportach o wprowadzeniu w życie ogólnych wytycznych polityki gospodarczej oraz wytycznych w sprawie zatrudnienia, a także na wskaźnikach strukturalnych przedstawionych przez Komisję Europejską i zatwierdzonych przez Radę. Badania i symulacje przeprowadzone przez Komisję wykazały, że jednoczesne i zintegrowane kontynuowanie reform przyczyni się do wzrostu PKB Unii, wynoszącego 0,5–0,75 punktu procentowego w ciągu kolejnych 5 do 10 lat [Wdrażanie strategii..., 2004].

W związku z opóźnieniami we wdrażaniu założeń Strategii Lizbońskiej państwa członkowskie powinny kontynuować reformy założone w 2000 roku. Według Komisji podstawowe działania powinny być podejmowane w trzech priorytetowych dziedzinach:

- **zwiększanie inwestycji w sieci i w wiedzę**, w szczególności poprzez wprowadzanie w życie inicjatywy na rzecz wzrostu gospodarczego oraz dawanie pierwszeństwa poziomowi i jakości inwestycji w badania, edukację i kształcenie;
- **wzmocnienie konkurencyjności przedsiębiorstw europejskich** poprzez doskonalenie regulacji, szczególnie w odniesieniu do sektora przemysłowego, oraz poprzez przyjmowanie wniosków dotyczących dyrektywy ramowej

w sprawie usług oraz Planu Działania na rzecz Technologii Środowiskowych;

➤ **wspieranie aktywnego starzenia się** poprzez zachęcanie starszych pracowników do pozostania aktywnymi zawodowo oraz poprzez modernizację systemów edukacyjnych w zakresie kształcenia ustawicznego, organizacji pracy oraz systemów opieki zdrowotnej.

Ocena realizacji celów założonych w Strategii Lizbońskiej dokonana przez Komisję Europejską w 2004 roku pokazuje, iż z jednej strony zostały zrealizowane takie założenia jak: poprawa inwestycji, wzmocnienie konkurencyjności, większa aktywność w działaniu. Ponadto od roku 1999 stworzono 6 mln nowych miejsc pracy, tym samym poprawiła się sytuacja kobiet na rynku pracy, zwiększono liczbę połączeń internetowych w szkołach i biznesie. Z drugiej strony jednak nadal powinny być te założenia kontynuowane, aby zapewnić trwały wzrost. Ciągłym ograniczeniem trwałego wzrostu pozostają w Europie: niska stopa zatrudnienia osób w wieku 55-64 lat, słabe wykorzystanie technologii informacyjnych i telekomunikacyjnych, niewystarczające inwestycje w sektorach: B&R, edukacji i szkolnictwa.

Realizacja priorytetów Strategii Lizbońskiej w poszczególnych państwach członkowskich UE – 15 przedstawia się następująco [Wdrażanie strategii..., 2004]:

1) BELGIA

Osiągnięcia

- Stale spadający poziom wskaźnika dług publiczny/PKB i wysokie (choć zmniejszające się) nadwyżki;
- Najwyższy wzrost poziomu wykształcenia młodzieży (1999–2003);
- Znaczący wzrost wydatków na B&R od 1999 r. oraz wysiłki zmierzające do osiągnięcia zaplanowanych 3% PKB;
- Inicjatywy mające na celu zmniejszanie obciążeń administracyjnych i wspierające przedsiębiorczość;

Zaniedbania

- Najniższa stopa zatrudnienia osób w wieku 55–64 lat (25%) w UE;
- Stopa zatrudnienia poniżej 60%;
- Wzrost opóźnień w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego od maja 2003 r., powodujący olbrzymi „deficyt transpozycji” (32 dyrektywy w 2004 roku);
- Niski poziom rzeczywistej konkurencyjności na rynku energii;
- Niski poziom uczestnictwa obywateli w edukacji i kształceniu.

2) DANIA

Osiągnięcia

- Reformy mające na celu wzrost podaży pracy;
- Najwyższa ogólna stopa zatrudnienia w UE - 76%;
- Najwyższa stopa zatrudnienia kobiet w UE - 71% i drugie miejsce pod względem poziomu stopy zatrudnienia starszych pracowników - 58% (dane za 2002 r.);
- Odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji przekroczył w roku 2003 20%;
- Odsetek osób w wieku 18-24 l. opuszczających system edukacji bez uzyskania niezbędnych kwalifikacji w roku 2003 wynosił 10%;
- Najmniejsze opóźnienia w transpozycji prawa wspólnotowego, najwyższy wskaźnik transpozycji w odniesieniu do dyrektyw „lizbońskich” (85%) oraz brak zaległych dyrektyw od ponad dwóch lat;
- Drugie miejsce pod względem wzrostu wydatków krajowych brutto na B&R w 2001 r.. W 2003 r. wydatki stanowiły 2,5% PKB i znacznie wzrosły w porównaniu z 1999 r.;

Zaniedbania

- Najwyższy poziom cen w UE z uwzględnieniem znaczącego wzrostu między 2000 i 2002 r.;
- Średniookresowa strategia dotycząca finansów publicznych jest zagrożona z powodu wielkości konsumpcji publicznej;
- Słabe wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto;

- Niski poziom wykształcenia młodzieży.

3) NIEMCY

Osiągnięcia

- Agenda 2010 – podjęta na szeroką skalę restrukturyzacja systemu zabezpieczenia społecznego, mająca duży wpływ na rynek pracy i rynek produktów;
- Znaczące postępy we wprowadzaniu w życie zaleceń dotyczących rynku pracy w 2003 r. oraz modernizacja systemu kształcenia zawodowego;
- Reformy mające na celu wspieranie przedsiębiorczości;
- Trzecie miejsce w UE pod względem poziomu wydatków krajowych brutto na B&R w 2001 r. W 2003 roku wydatki te stanowiły 2,5% PKB.
- Jeden z najlepszych wyników w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń.

Zaniedbania

- Odnotowywany od kilku lat nadmierny deficyt, rozbieżności w wydatkach w porównaniu do planów zawartych w Pakcie Stabilności;
- Brak daleko idących reform systemu emerytalnego;
- Brak elastyczności rynku pracy i wysokie bezrobocie;
- Największy od 1999 r. spadek produktywności na 1 zatrudnionego;
- Niski poziom wykształcenia młodzieży;

- Opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego (prawie dwukrotnie większe niż zamierzone 1,5%).

4) GRECJA

Osiągnięcia

- Najwyższe tempo wzrostu produktywności pracy w UE (1999–2003);
- Najwyższy wzrost gospodarczy w 2003 r. – 4,5%;
- Środki mające na celu zwiększenie motywacji do pracy i podnoszenie kwalifikacji u bezrobotnych oraz znaczący wzrost poziomu wykształcenia młodzieży (1999–2003);
- Drugie miejsce pod względem inwestycji przedsiębiorstw (1999–2002) w połączeniu z wykorzystaniem technologii informatycznych i telekomunikacyjnych, wydatkami na B&R i innowacjami.

Zaniedbania

- Wysoki, ulegający niewielkiej obniżce poziom długu, pomimo wysokiego nominalnego wzrostu PKB;
- Najniższy PKB na osobę w 2004 roku;
- Niskie wydatki na B&R w 2003 r. – 0,6% PKB;
- Niski poziom zatrudnienia;
- Drugie miejsce pod względem najniższej stopy zatrudnienia kobiet w UE i drugie miejsce pod względem najwyższego bezrobocia długookresowego;

- Niski odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 3,7%;
- Opóźnienia w odniesieniu do kontynuacji reform systemów zabezpieczenia społecznego i emerytalnego;
- Niepewna rzeczywista konkurencyjność w sektorze energetycznym;
- Opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego.

5) HISZPANIA

Osiągnięcia

- Najwyższy wzrost stopy zatrudnienia od 1999 r.;
- Największy spadek długookresowej stopy bezrobocia (1999–2002);
- Drugie miejsce pod względem najmniejszego opóźnienia w transpozycji przepisów dotyczących rynku wewnętrznego;
- Przyjęcie „España.es 2004–2005” - zestaw środków wspierających rozwój społeczeństwa informacyjnego, promocja dostępu do Internetu dla obywateli i MSP;
- Przyjęcie Ustawy o spółkach z o.o. ustanawiającej uproszczone ramy prawne dla tworzenia małych spółek/MSP;

Zaniedbania

- Najwyższa stopa bezrobocia w UE wynosząca 11,3% w 2003 r.;

- Nadmierne stosowanie ograniczających mobilność umów o pracę na czas określony;
- Niski poziom zatrudnienia kobiet;
- Wysoki odsetek osób w wieku 18-24 lat opuszczających system edukacji bez niezbędnych kwalifikacji;
- Niski wskaźnik produktywności w przeliczeniu na godzinę;
- Niskie wydatki na B&R – 1,0% PKB w 2003 r.;
- Brak planów nowych reform systemu emerytalnego;
- Spadek poziomu wykształcenia młodzieży (1999–2003);
- Niedostateczny poziom rzeczywistej konkurencyjności w sektorze dystrybucji detalicznej;
- Jeden z najslabszych wyników w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń.

6) FRANCJA

Osiągnięcia

- Wprowadzenie w życie wszechstronnej reformy systemu emerytalnego;
- Znaczący wzrost stopy zatrudnienia starszych osób (1999–2002), mimo iż stopa zatrudnienia starszych osób pozostaje na jednym z najniższych poziomów w UE;
- Znaczący spadek względnego poziomu cen między 1999 i 2002 r.;
- Znacznie wyższe od średniej dla UE wykształcenie młodzieży;

- Dobre wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto.

Zaniedbania

- Odnotowywany od kilku lat deficyt, rozbieżności w wydatkach w porównaniu do planów zawartych w Pakcie Stabilności;
- Największy spadek produktywności w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w porównaniu z 1999 r.;
- Nietrwała długookresowa stabilność finansów publicznych;
- Niewystarczające reformy rynku pracy do 2004 roku;
- Zbyt wolna liberalizacja rynku gazu i elektryczności;
- Największe opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego oraz liczne przypadki naruszeń.

7) IRLANDIA

Osiągnięcia

- Średniookresowy wzrost na poziomie 5%;
- Najwyższy wzrost produktywności w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w porównaniu z 1999 r.;
- Spadek stopy bezrobocia długookresowego (1999–2002);
- Wzrost poziomu wykształcenia młodzieży (1999–2003);
- Wprowadzenie większej konkurencyjności w sektorze telekomunikacji i transportu publicznego oraz nowe zasady dotyczące konkurencji na rynku gazu i elektryczności;
- Największy spadek liczby zaległych dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego od maja 2003 r. (32 dyrektywy);

Zaniedbania

- Jeden z najłabszych wyników w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń;
- Najwyższy wzrost poziomu cen między 1999 i 2002 r.;
- Niższe od średniej dla UE wydatki krajowe brutto na B&R;
- Największy spadek poziomu inwestycji przedsiębiorstw (1999–2002).

8) WŁOCHY

Osiągnięcia

- Największy wzrost inwestycji przedsiębiorstw;
- Plan średniokresowych reform systemu emerytalnego - jesień 2003 r.;
- Podjęto środki mające na celu zwiększenie elastyczności rynku pracy;
- Wprowadzono w życie reformę systemu szkolnictwa podstawowego i średniego oraz odnotowano wzrost poziomu wykształcenia;
- Zmniejszenie opóźnień w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego.

Zaniedbania

- Najniższy poziom stopy zatrudnienia ogólnego, kobiet i osób w wieku 56-64 lat oraz najwyższy poziom stopy bezrobocia długookresowego wynoszący 5,3%;

- Znaczący spadek produktywności pracy między 1999 i 2003;
- Nieukończona konsolidacja budżetowa oraz nietrwała długookresowa stabilność finansów publicznych;
- Zbyt wolna liberalizacja sektora usług i rynku energetycznego;
- Duża ilość naruszeń w stosowaniu zasad rynku wewnętrznego i duże opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego;
- Niskie wydatki na B&R w 2003 r. – 1,1% PKB;
- Wysoki odsetek osób w wieku 18-24 lat opuszczających system edukacji bez niezbędnych kwalifikacji;
- Niski odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 4,7%;

9) LUKSEMBURG

Osiągnięcia

- Najwyższa względna produktywność pracy w UE;
- Bardzo niska stopa bezrobocia długookresowego;
- Najlepsze wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń;
- Największy wzrost dostępu do Internetu dla przedsiębiorstw w 2002 r.;
- Inicjatywy mające na celu wsparcie przedsiębiorczości.

Zaniedbania

- Najwyższy spadek produktywności w 2003 r. w przeliczeniu na jednego zatrudnionego w porównaniu z rokiem 1999;
- Trzecie miejsce pod względem najniższego poziomu wykształcenia młodzieży;
- Bardzo niska stopa zatrudnienia osób w wieku 55–64 lat;
- Opóźnienia w reformowaniu prawa konkurencji;
- Duże opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego oraz największa liczba transpozycji zaległych od ponad 2 lat.

10) HOLANDIA

Osiągnięcia

- Istotne wysiłki mające na celu konsolidację i zapewnienie trwałości finansów publicznych w okresie poważnego spowolnienia gospodarczego;
- Bardzo niska stopa bezrobocia długookresowego;
- Stopa zatrudnienia powyżej 70% w 2003 roku;
- Wysoki poziom zatrudnienia kobiet;
- Wysoki odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 16,5%;
- Środki mające na celu zwiększenie elastyczności rynku pracy, włącznie z utworzeniem Rady ds. Innowacji;

- Zwiększenie uprawnień Niderlandzkiej Władzy ds. Konkurencji w celu zwiększenia rzeczywistego poziomu konkurencyjności;
- Dobre wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto.

Zaniedbania

- Niska wydajność pracy w ostatnich latach wynikająca ze zmniejszającej się konkurencyjności oraz jej braku w niektórych sektorach i spadku specjalizacji w przemyśle zaawansowanych technologii;
- Różnice w wynagrodzeniach kobiet i mężczyzn w sektorze prywatnym i publicznym są wyższe od średniej dla UE;
- Spadek krajowych wydatków brutto na B&R w 2001 r.;
- Drugie miejsce pod względem wzrostu opóźnień w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego od maja 2003 r..

11) AUSTRIA

Osiągnięcia

- Zatwierdzenie reformy systemu emerytalnego;
- Bardzo niska stopa bezrobocia długoterminowego;
- Poziom wykształcenia młodzieży powyżej średniej dla UE na poziomie 85% (1999–2003);
- Wysoki odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 12%;

- Odsetek osób w wieku 18-24 lat opuszczających system edukacji bez uzyskania niezbędnych kwalifikacji w roku 2003 wynosił 9%;
- Uproszczenie ram prawnych dla MSP i nowych przedsiębiorstw;
- Znaczące zmniejszenie opóźnień w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego.

Zaniedbania

- Krajowe wydatki brutto na B&R poniżej średniej dla UE;
- Stopa zatrudnienia starszych osób znacznie poniżej średniej dla UE;
- Słabe wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń;
- Znaczący spadek poziomu inwestycji przedsiębiorstw (1999–2002).

12) PORTUGALIA

Osiągnięcia

- Wprowadzenie w życie działań mających na celu wspieranie wykorzystania technologii informatycznych i telekomunikacyjnych oraz wydatków na B&R i innowacje;
- Znaczący wzrost poziomu wykształcenia młodzieży (1999–2003);
- Znaczące zmniejszenie opóźnień w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego, brak zaległych dyrektyw od ponad dwóch lat;

- „Program Quadros” przewidujący pomoc finansową przeznaczoną dla małych i mikroprzedsiębiorstw.

Zaniedbania

- Nadmierny deficyt i niepewna sytuacja finansów publicznych związana z planowanymi wydatkami emerytalnymi;
- Najniższy wzrost poziomu PKB na osobę w 2004 r.;
- Niski wskaźnik produktywności w przeliczeniu na godzinę;
- Słabe wyniki w dziedzinie edukacji, najwyższy procent osób wczesnie kończących edukację w UE;
- Niski odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 3,7%;
- Niskie wydatki na B&R – 0,9% PKB w 2003 r.;
- Niepewna rzeczywista konkurencyjność na rynku elektryczności oraz jedne z najwyższych cen gazu i elektryczności w UE;
- Słabe wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń.

13) FINLANDIA

Osiągnięcia

- Wiodąca pozycja w przejściu do gospodarki opartej na wiedzy;
- Wysokie wydatki na B&R w 2003 r. – 3,4% PKB (najwyższy przyrost od 1999 r.);

- Wprowadzenie reform mających na celu zwiększenie poziomu zatrudnienia i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu;
- Wysoki odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 25,3%;
- Odsetek osób w wieku 18-24 lat opuszczających system edukacji bez uzyskania niezbędnych kwalifikacji w roku 2003 wynosił 10,7%;
- Wysoki poziom zatrudnienia kobiet;
- Najwyższy poziom wykształcenia młodzieży w UE (1999–2003);
- Opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego poniżej zaplanowanych 1,5% oraz brak zaległych dyrektyw od ponad dwóch lat;
- Dobre wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto.

Zaniedbania

- Jedne z najwyższych cen w UE oraz wzrost poziomu cen (1999–2002);
- Ograniczona konkurencyjność w sektorze usług niehandlowych;
- Wciąż wysoka stopa bezrobocia strukturalnego;
- Trzecie miejsce pod względem spadku poziomu inwestycji przedsiębiorstw (1999–2002).

14) SZWECJA

Osiągnięcia

- Najwyższy wzrost wydatków krajowych brutto na B&R w 2001 r.; w roku 2003 – 4,3% PKB - jest to największy przyrost od 1999 r.;
- Stopa zatrudnienia powyżej 70%;
- Wysoki odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 34,2%;
- Odsetek osób w wieku 18-24 lat opuszczających system edukacji bez uzyskania niezbędnych kwalifikacji w roku 2003 wynosił 9%;
- Wysoki poziom zatrudnienia kobiet;
- Utrzymanie zatrudnienia starszych pracowników oraz wspieranie uczestnictwa młodzieży w sile roboczej;
- Najwyższy poziom stopy zatrudnienia w UE pracowników w wieku 55–64 lat oraz drugie miejsce pod względem poziomu stopy zatrudnienia kobiet (1999–2002);
- Utrzymuje wiodącą pozycję w przejściu do gospodarki opartej na wiedzy;
- Dobre wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń;

Zaniedbania

- Jedne z najwyższych cen w UE, mimo iż odnotowano spadek poziomu cen (1999–2002);
- Najniższy i wciąż obniżający się poziom inwestycji przedsiębiorstw w UE (1999–2002);

- Słaba konkurencyjność niektórych sektorów, szczególnie sektora usług publicznych;
- Największy spadek produktywności w przeliczeniu na 1 zatrudnionego w 2003 r. w porównaniu do 1999.

15) WIELKA BRYTANIA

Osiągnięcia

- Niska stopa bezrobocia długookresowego oraz wzrost poziomu wykształcenia młodzieży (1999–2003);
- Wysoki odsetek osób dorosłych w kształceniu ustawicznym i edukacji w 2003 r. – 21,3%;
- Wysoki poziom zatrudnienia kobiet;
- Wzrost jakości wydatków publicznych (na edukację i transport);
- Dobre wyniki w realizacji celów wyznaczonych w Kioto i w odniesieniu do wskaźników podziału obciążeń;
- Opóźnienia w transpozycji dyrektyw dotyczących rynku wewnętrznego poniżej zaplanowanych 1,5%;
- Rozszerzenie ulg podatkowych dotyczących inwestycji w B&R dla dużych przedsiębiorstw oraz identyfikacja obszarów priorytetowych w celu podniesienia produktywności.

Zaniedbania

- Niska produktywność pracy, pomimo jej niedawnego wzrostu (1999–2003);
- Powiększający się deficyt;

- Opóźnienia w otwieraniu na konkurencję rynku usług pocztowych;
- Niski poziom krajowych wydatków brutto na B&R w 2001 r. oraz drugie miejsce pod względem najniższego poziomu inwestycji przedsiębiorstw w UE (1999–2002).

Reasumując powyższe dane widać, iż postępy w realizowaniu poszczególnych założeń Strategii Lizbońskiej w krajach Unii Europejskiej – 15 są bardzo nikle. Z jednej strony widać pozytywne aspekty, takie jak:

- postęp w zakresie wzrostu zatrudnienia w porównaniu z latami 90;
- powodzenie zwiększania zatrudnialności osób starszych w niektórych krajach;
- upowszechnianie technologii informatycznych, komunikacyjnych, internetu w szkołach, uczelniach, administracji publicznej i handlu,

z drugiej jednak strony widoczne są liczne niedociągnięcia, jak na przykład:

- brak zdecydowanego działania i poparcia politycznego;
- zatrącenie wizji całości;
- brak koordynacji działań;
- konflikty interesów;
- spadkowa tendencja w tworzeniu nowych miejsc pracy, co powoduje, że założenie o zatrudnialności ogółem na

poziomie 70% czy też osób starszych na poziomie 50% w 2010 roku nie zostanie osiągnięte;

- nikły postęp w szkoleniu nauczycieli w zakresie technik multimedialnych;
- częściowe tylko oddzielenie rozwoju gospodarczego od jego szkodliwego wpływu na środowisko naturalne, bowiem nadal rośnie ruch na drogach, stopień zanieczyszczenia i poziom hałasu, a większość z krajów nie spełnia wymogów traktatu z Kioto dotyczących emisji gazów cieplarnianych [Monitor UE nr 3, 2004].

W celu dalszego realizowania postanowień Strategii Lizbońskiej, utrzymując trzy dotychczasowe jej filary (ekonomiczny, społeczny i ekologiczny), należy na pierwszy plan wysunąć podstawowe priorytety, jakie stanowią: wzrost zatrudnienia i zwiększanie wskaźnika rozwoju gospodarczego. Należałoby na nowo ukierunkować działania i przyjąć większą odpowiedzialność za ich realizowanie i wykonanie.

Priorytet jaki stanowi stworzenie do 2010 roku 20 mln nowych miejsc pracy byłby możliwy do zrealizowania przy jednoczesnym utrzymywaniu bezpieczeństwa rynku pracy i dbaniu o jego elastyczność. Należy ponownie zastanowić się nad stwarzaniem miejsc pracy dla kobiet i osób starszych, rozbudowaniem oferty miejsc pracy w sektorze usług, przy jednoczesnym dbaniu o podnoszenie kwalifikacji. Istotną kwestią byłoby uregulowanie podstawowych determinant wpływających na rynek pracy, takich jak: poziom podatków, układy zbiorowe, mechanizmy ustalania płac, czy też systemy zasiłków dla bezrobotnych [Monitor UE nr 3, 2004].

Państwa członkowskie opóźniają się we wdrażaniu przepisów ustalonych przez założenia Strategii Lizbońskiej. Do problemów szczególnie widocznych należą regulacje w zakresie liberalizacji rynku energii elektrycznej i gazu [Michalski, 2004].

Wobec narastających problemów związanych z realizowaniem Strategii Lizbońskiej Unia Europejska podejmuje dalsze inicjatywy. Między innymi Komisja Europejska wraz z Międzynarodową Organizacją Pracy podjęły wspólną politykę walki z ubóstwem i złymi warunkami pracy [Monitor UE nr 1, 2004]. Kolejnym przedsięwzięciem jest Inicjatywa dla Wzrostu, która podobnie jak Strategia Lizbońska zawiera wskazówki dla państw Unii, jak skutecznie budować gospodarkę opartą na wiedzy. Unia Europejska inwestując w sieci transportowe, telekomunikacyjne, wiedzę dla wzrostu i zatrudnienia popiera w ten sposób realizację dotychczasowych założeń Strategii Lizbońskiej, a jako priorytety na kolejne lata stawia:

- zwiększanie wydatków na B&R;
- wzrost znaczenia innowacji;
- podkreślanie roli 6 Programu Ramowego w rozwoju społeczeństwa opartego na wiedzy;
- skupienie się na badaniach w takich sektorach, jak: aeronautyka, nanotechnologie, transport kolejowy i drogowy [Władyniak, 2004].

Kolejnym problemem w realizowaniu Strategii Lizbońskiej wydaje się być rynek wewnętrzny. Wartość obrotów towarami przemysłowymi w UE przestaje obecnie rosnąć, występuje duża rozpiętość cen, niski poziom inwestycji zagranicznych w krajach

Unii Europejskiej, zrealizowano tylko 27 postanowień z zamierzonych 45, a przyłączenie nowych państw może doprowadzić do fragmentaryzacji rynku. Te problemy mogą skutecznie zablokować realizację utworzenia jednolitego rynku wewnętrznego do 2010 roku. Należałoby zatem zastanowić się nad ich wyeliminowaniem. Największą barierą w tworzeniu jednolitego rynku wydaje się być obecnie niedostosowania prawne. Najlepsze przepisy prawne przyjęte na szczeblu unijnym nie spełnią swojej roli, jeśli nie zostaną przetransponowane do prawa krajowego, a władze nie zapewnią ich należytego egzekwowania [Radziwińska, 2004]. Stopień zaległości we wdrażaniu przepisów dla poszczególnych krajów EU-15 prezentuje tabela 18.

Tabela 18

Zaległości w transportowaniu dyrektyw rynku wewnętrznego

Kraj	Zaległości w %	Liczba zaległych dyrektyw
Francja	4,1	62
Grecja	3,9	59
Niemcy	3,5	53
Luksemburg	3,2	49
Włochy	3,1	47
Holandia	2,8	42
Belgia	2,1	32
Portugalia	1,9	29
Szwecja	1,8	28
Austria	1,7	26

Finlandia	1,3	20
Irlandia	1,2	19
Wielka Brytania	1,2	18
Hiszpania	0,8	12
Dania	0,7	10

Źródło: Internal Market Scoreboard, 13 Edition, European Coimmission 13.07.2004

W roku 2005 we wszystkich krajach UE – 15 zakłada się wzrost gospodarczy. Wszystkie kraje nadal będą wdrażały postanowienia Strategii Lizbońskiej. Między innymi w Danii przewiduje się wzrost nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw, w Finlandii ekonomicznym priorytetem jest zwiększanie zatrudnienia, aby przygotować gospodarkę na starzenie się społeczeństwa, w Niemczech zakłada się wymianę wyposażenia technicznego, która może stać się przyczynkiem dla ożywienia w zakresie inwestycji, w Hiszpanii przewidywane są wyższe wydatki na oświatę, zaś w Portugalii – przyspieszenie inwestycji w przedsiębiorstwach [The Economist nr 1, 2004].

Powodzenie wprowadzania założeń Strategii Lizbońskiej i rywalizacja gospodarki Unii Europejskiej z gospodarką USA zależy w dużej mierze także od znalezienia skutecznych rozwiązań wyzwolenia UE z biurokratycznych ograniczeń i wyeliminowania sposobów mierzenia realizacji Strategii tylko za pomocą wskaźników.

W latach 2003 – 2005 wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej (zarówno kraje UE –15, jak i nowi członkowie) zostały zobligowane do prowadzenia dalszych przemian gospodarczo – społeczno – ekologicznych w ramach realizowania Strategii Lizbońskiej. Szczegółowe cele, które powinny być osiągnięte, obejmują [Wysokińska i Witkowska, 2004]:

- Poprawę warunków konkurencji na rynku dóbr i usług poprzez pełne wdrażanie dyrektyw dotyczących jednolitego rynku oraz ograniczenie barier, przede wszystkim podatkowych;
- Otwieranie rynku zamówień publicznych;
- Przyznanie odpowiednich środków instytucjom zajmującym się regulacją i konkurencją;
- Redukowanie poziomu pomocy publicznej;
- Wzmocnienie konkurencyjności w sektorach sieciowych;
- Integracja rynku kapitałowego;
- Redukcja pozostałych barier administracyjnych rozwoju przedsiębiorczości – szczególnie promowanie rozwoju MSP, poprawa dostępu do środków finansowych, zwiększenie efektywności sektora usług publicznych, ułatwienia w podatkach dla przedsiębiorców;
- Wprowadzenie nowych miar dla zasad zarządzania korporacjami na szczeblu ponadnarodowym i narodowym;
- Promowanie inwestycji w wiedzę i innowacji, promowanie postępu technologii informacyjnych i

telekomunikacyjnych, poprawa jakości systemów edukacji i kształcenia;

- Wzmocnienie wkładu sektora publicznego we wzrost gospodarczy poprzez ukierunkowanie wydatków publicznych na inwestycje w kapitał ludzki i wiedzę, wprowadzenie zgodności między funduszami publicznymi a celami polityki, wprowadzenie kontroli wydatków oraz stworzenie podstaw do wspólnych inicjatyw publiczno – prywatnych.

ZAKOŃCZENIE

Przeprowadzona w niniejszym opracowaniu analiza realizacji założeń Strategii Lizbońskiej uwzględnia zarówno aspekty ekonomiczne, jak i społeczne. Bezspornym pozostaje fakt, iż rozwój gospodarczy i poprawa konkurencyjności gospodarki nie są jedynie wynikiem realizowania celów założonych według różnych programów (w tym przypadku Strategii Lizbońskiej), a zależą od czynników rynkowych, uwarunkowań społecznych, kulturowych, instytucjonalnych, instytucji politycznych, prawnych, gospodarczych i społecznych.

Na podstawie przeprowadzonych analiz ogromnie ważne jawi się wyrównywanie szans poszczególnych krajów, stymulowanie innowacyjności technologicznej, wspieranie działań dywersyfikujących lub modernizujących dotychczasową bazę ekonomiczną, co z czasem może prowadzić do bardziej dynamicznego rozwoju i poprawy pozycji konkurencyjnej na arenie międzynarodowej.

Jednocześnie już dzisiaj wiadomo, że po czterech latach wdrażania Strategii Lizbońskiej, słabych wynikach w zakresie realizowanych priorytetów w poszczególnych krajach Unii Europejskiej, zrezygnowano z głównego celu, jakim było do niedawna „utworzenie najbardziej konkurencyjnej gospodarki na świecie do 2010 roku”. Zmodyfikowano plan działań na okres najbliższych 5 lat, a jako główne założenia przyjęto:

- pełne otwarcie rynku usług, energii, zamówień rządowych i pracy;
- przeznaczenie pomocy państwa dla firm posiadających nowoczesne technologie i dla sektorów o najwyższym potencjale wzrostu;
- zwiększenie wydatków na badania i rozwój do 3% PKB;
- opracowywanie indywidualnych programów walki z bezrobociem dla każdego z krajów UE.

Wiadomo także, iż Strategię Lizbońską zmodyfikowano w obawie przed narastającą konkurencją międzynarodową. Nadal jednak „nowa” Strategia, podobnie jak poprzednia wersja, zakłada wiele celów, a sposoby ich zrealizowania nie są do końca jasno sprecyzowane. Nie ma także żadnej gwarancji, że nowe założenie zostaną zrealizowane do 2010 roku i przyczynią się do poprawy konkurencyjności gospodarki europejskiej, tym bardziej, że wiele z tych założeń jest negowanych pośrednio lub bezpośrednio przez państwa członkowskie. Pozostaje, zatem poczekać kolejne 4 – 5 lat, aby udzielić odpowiedzi na pytanie, czy obecnie zamierzone cele łatwiej będzie zrealizować niż poprzednie.

BIBLIOGRAFIA

1. Dolina – Klepacki Z.M., Wspólnoty Europejskie, Białystok 1993
2. Ekonomiczne aspekty integracji europejskiej, pr. zbior. pod red. J.D. Hansena, Oficyna Ekonomiczna, Kraków 2003
3. Facing the Challenge. The Lisbon Strategy for Growth and Employment. Report from the High Level Group chaired by Wim Kok, listopad 2004
4. Fisher J.M., Unia Europejska a Polska. Dziś i jutro, Wydawnictwo – Adam Marszałek, Toruń 2004
5. Informacje, Monitor Unii Europejskiej, nr 1 / sierpień 2004
6. Informacje, Monitor Unii Europejskiej, nr 3 / październik 2004
7. Kompendium wiedzy o gospodarce, pr. zbior. pod red. E. Cyrsona, PWN, Warszawa – Ponań 1996
8. Lisbon Strategy, http://europa.eu.int/comm/lisbon_strategy
9. Lizbona za mgłą, Monitor Unii Europejskiej, nr 4 / listopad 2004
10. Michalski D., Tworzenie wspólnego rynku energii elektrycznej w Unii Europejskiej a konkurencyjność unijnej gospodarki, Wspólnoty Europejskie, nr 9 / wrzesień 2004
11. Polityka nr 16 / 2003, dodatek
12. Radzimińska T., Rynek wewnętrzny Unii Europejskiej: zamierzenia a rzeczywistość, Wspólnoty Europejskie, nr 11 / listopad 2004

13. Świat w liczbach: Kraje, Świat i Polska 2005, Polityka – The Economist, nr 1/2004, 12.2004-02.2005
14. Traktat z Maastricht, w: Dokumenty Wspólnot Europejskich, Lublin 1994;
15. Wdrażanie strategii Lizbońskiej. Reformy dla rozszerzonej Unii. Raport Komisji na wiosenny szczyt Rady Europejskiej, 26.03.2204 r.
16. Władyniak A., Koncepcja gospodarki opartej na wiedzy w publikacjach Komisji Europejskiej, Wspólnoty Europejskie, nr 1 / styczeń 2004
17. Wskaźniki strukturalne,
<http://europa.eu.int/comm/eurostat/structuralindicators>
18. Wysokińska Z., Witkowska J., Integracja europejska. Dostosowania w Polsce w dziedzinie polityk, PWE, Warszawa 2004